vietoje atsirado raudona dėmė (tai kitos ligos - Laimo požymis), nedelsdami kreipkitės į gydytoją.

Žmogus nuo žmogaus neužsikrečia. Persirgus šia liga imunitetas lieka visą gyvenimą. Kai kurie ligoniai erkinio encefalito pasekmes jaučia daugelį metų: skauda galvą, galūnes, būna psichikos, pusiausvyros ir koordinacijos sutrikimų.

KAS TURĖTŲ SKIEPYTIS

Patikimiausia apsisaugojimo nuo erkinio encefalito priemonė - vakcina. Rekomenduojama skiepytis austrų "Immuno" firmos vakcina. Skiepytis turėtų gyventojai, dirbantys endeminėse vietovėse esančiuose miškuose ir laukuose, taip pat minėtų vietovių nuolatiniai gyventojai ir vasarotojai. Vakcinuotis patartina ir keliautojams, kurie važiuoja į kitas šalis ir ten lankysis miškuose ir laukuose, kur paplitusios infekuotos erkės (pvz., į Sibirą, Latviją, Estiją, Austriją, Čekiją, Slovakiją).

Pilna vakcinacija susideda iš trijų injekcijų. Pirmosios dvi suleidžiamos 1 - 3 mėnesių intervalu. Trečia - praėjus vieneriems metams. Po pirmųjų dviejų injekcijų įgyjamas apsauginis imunitetas trunkantis vienerius metus, todėl būtina suleisti trečiąją injekciją. Vėliau reikia skirti vieną injekciją kas treji metai reikiamam apsauginiam imunitetui palaikyti. Dėl vakcinos ir skiepijimų konsultacijos kreipkitės į Užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės centrą (Rožių al. 4a, Vilniuje, tel. 22 73 63).

Viktorija ***Jasulaitienė***
Dovilė ***Vaišvilienė***
Užkrečiamųjų ligų
profilaktikos ir kontrolės
centras

Respublikinis sveikatos
mokymo centras

Leidykla "Sveikata", SL 588, platinamas nemokamai.

Erkinis encefalitas

IR JO PROFILAKTIKA

ERKĖS

Erkė - ne vabzdys, o nariuotakojis, priklausantis voragyvių klasei. Žinoma, kad erkinio encefalito virusą perneša 8 erkių rūšys, iš kurių Ixodes ricinus Europoje ir Ixodes persulcatus Azijoje yra pagrindiniai pernešėjai. Pirmosios (šuninės erkės) aptinkamos visose Lietuvos apskrityse ir būna aktyvios nuo ankstyvo pavasario iki vėlyvo rudens. Erkės mėgsta drėgnas vietoves ir prieblandą. Daugiausia erkių būna mišriuose ir lapuočių miškuose: beržynuose, alksnynuose, beržynuose, kur auga eglių. Erkės laikosi ant žolių, krūmų, nepakildamos aukščiau nei 1 m nuo žemės paviršiaus. Ant erkių kūno yra daug jutimo organų, kuriais jos pajunta auką (erkės reaguoja į iškvepiamo oro anglies dvideginį, temperatūros kitimus, oro judėjimą). Didelę reikšmę turi gyvūnų specifiniai kvapai. Erkės mėgsta įsisiurbti į žmogaus kaklą, pakinklius, plaukuotose kūno dalyse,kirkšnyse, vaikams - už ausų. Paties erkės įsisiurbimo momento žmogus nejaučia. Jis gali net nepastebėti parazito (dažniausiai nepastebimos mažos erkutės - nimfos).

Šuninės erkės gyvenimo ciklas su visomis fazėmis (lerva - nimfa - išsivysčiusi erkė) trunka 3 metus. Kiekvienoje vystymosi fazėje jai būtinas tik vienas maistas: vienas ar keletas lašų kraujo. Erkinio encefalito viruso nešiotojai yra žinduoliai (dažniausiai lauko pelės, pelėnai, voverės, ežiai, rečiau - stirnos, kiškiai, lapės, naminiai gyvuliai). Erkiniu encefalitu galima užsikrėsti ne tik įsisiurbus erkei, bet ir vartojant nepasterizuotą ar nevirintą karvių ir ypač ožkų pieną erkių aktyvumo periodu.

JEIGU ĮSISIURBĖ ERKĖ

Įsisiurbusią erkę reikia kuo skubiau ištraukti, nes nuo jos galima užsikrėsti Laimo liga. Erkinio encefalito virusas tarpsta erkių seilėse, todėl į žmogaus organizmą patenka labai greitai (jau paties įsisiurbimo metu), o Laimo ligą sukeliančios borelijos yra erkių žarnyne, tad jos perduodamos praėjus maždaug valandai po įsisiurbimo. Erkę reikia kuo giliau suimti pirštais ar smailiu pincetu už straubliuko ir švelniai ištraukti nesukinėjant į šalis. Paskui įsisiurbimo vietą patepti dezinfekuojančiu tirpalu.

KAIP TO IŠVENGTI

Einant į mišką reikia apsivilkti šviesiais drabužiais: marškiniai ar palaidinukė turi būti ilgomis rankovėmis ir užsegtais rankogaliais, reikia mūvėti ilgomis kelnėmis, apsiauti auliniais batais, užsidėti prigludusią kepuraitę ar aprišti galvą skarele. Maždaug kas dvi valandas reikėtų apžiūrėti drabužius ir nuimti erkes. Grįžę iš miško atidžiai apžiūrėkite savo kūną. Patartina iššukuoti plaukus, nusiprausti po dušu ar vonioje, nes kol erkė suranda, kur įsisiurbti, praeina valanda.

Poilsiaviečių, stovyklų, kempingų, taip pat sodininkų bendrijų teritorijose būtina išnaikinti menkaverčius krūmus, sausuolius, palinkusius medžius, nuolat pjauti žolę, tuoj pat ją išvežti, paplatinti bėgimo takelius, takus vandens telkinių, paplūdimių, sporto aikštelių link, neganyti ten gyvulių, nuolat išvežti šiukšles. Būtina sistemingai naikinti graužikus.

SERGAMUMAS

Didžiausias sergamumas pastebimas vidurio Lietuvoje - Panevėžio miestas ir rajonas, Šiaulių miestas ir rajonas, Radviliškio, Raseinių rajonai. Nemažai žmonių serga Kauno mieste, Marijampolės, Akmenės, Pakruojo, Pasvalio, Rokiškio rajonuose.

Pastaruosius 4 metus (1993 -1996) sergamumas erkiniu encefalitu padidėjo. Manoma, kad erkėms veistis buvo susidariusios labai palankios klimato sąlygos. 1996 m. erkiniu encefalitu sirgo 309, 1995 m. 426 žmonės. 1996 m. 23 žmonės (7 grupiniai susirgimai) užsikrėtė erkiniu encefalitu gerdami nevirintą nuosavų ožkų ir karvių pieną.Pieną erkių aktyvumo periodu rekomenduojama vartoti tik pasterizuotą ar pavirintą (erkinio encefalito virusas žūsta 70^{0}C temperatūroje per 5 min., o 100^{0}C temperatūroje per 2 min.).

SIMPTOMAI

Erkinis encefalitas prasideda karščiavimu, galvos skausmu ir svaigimu, raumenų skausmais (kaklo, juosmens srityse, galūnėse), pykinimu, silpnumu, praėjus 1 -2 savaitėms (gali būti 2 - 28 dienoms) po įsisiurbimo. Jei pajutote minėtuosius simptomus ar įsisiurbimo